

2021-03-23
Dnr: 005/2021

Myndigheten för press, radio och tv

Synpunkter: Kartläggning av tillgänglighet till tv-tjänster

Sveriges Dövas Riksförbund, SDR, driver frågor, agerar kraftfullt och väcker opinion om våra mänskliga och demokratiska rättigheter. Vi arbetar för människors rätt och möjligheter att använda svenskt teckenspråk. SDR:s vision är teckenspråk för möjligheter utan gränser och ett hållbart samhälle. Vi arbetar för en hållbar framtid och ett samhälle där rätten till språk, kommunikation, utveckling och delaktighet säkerställs. Detta för både vår generation och för kommande generationer. Genom ett gemensamt och socialt ansvarstagande kan vi tillsammans skapa ett samhälle där teckenspråk är självklart.

Vårt handlingsprogram för 2018 till 2021 *Teckenspråk – en hållbar framtid* är förankrat och beslutat av kongressen 2017, samt är is krivande stund även förslaget att fortsätta gälla för nästa kongressperiod (2022 till 2025). Målen är inspirerade av Agenda 2030 och de globala målen. (<https://www.sdr.org/dokumentarkiv/vad-vi-gor/655-handlingsprogram-2018-2021/file>)

Innehållet och förbundets arbete fokuseras på fem områden, varav två är *Starkare rätt till teckenspråk* och *Minskad fattigdom*. En starkare rätt till teckenspråk innebär att ingen ska ställas utanför och att alla som vill och behöver teckenspråk ska få det. Rätten till teckenspråk ska gälla alla oavsett bland annat hörselstatus, skolval, bakgrund, bostadsort och ålder.

Fattigdom kan definieras som brist på valmöjligheter och brist på anständig levnadsstandard. Fattigdom begränsar människors möjlighet till att ha inflytande över sin egen livssituation och begränsar de enskilda valmöjligheterna.

En annan form av fattigdom är socialt utanförskap som baseras på upplevelsen av att känna sig utanför i samhället. Bristen till tillgänglig information på teckenspråk och digitalt utanförskap är några utmaningar som väntar flera aktörer i samhället.

Våra synpunkter

Här ger vi våra synpunkter på rapporten *Kartläggning av tillgänglighet till tv-tjänster* (https://www.mppt.se/globalassets/dokument/tillganglighet/dokument/funka_rapport_2021.pdf). Vi delar främst med oss våra erfarenheter och synpunkter kring SVT:s och TV4:s tillgänglighet men flera av synpunkterna är generella och gällande för alla leverantörer för tv-tjänster.

SDR har i samband med pandemin uppmärksammat stora brister i tillgänglighetsförändringen av viktig samhällsinformation i tv & broadcast. I en kritisk skrivelse till SVT Språk och tillgänglighet har kritiken framförts och förbundet har en dialog med SVT om dessa brister samt vilka åtgärder vi vill se framöver. Skrivelsen finns här: <https://www.sdr.org/component/k2/item/1882-vi-kraver-skarpning-av-svt-sprak-tillganglighet>

En viss standard i hur teckenspråkstolkningen ska synas i sändningen efterfrågas istället för leverantörernas egna bedömningar och tyckanden. Återigen behövs en dialog om vad målgruppen föredrar och önskar. World Federation of the Deaf (WFD) har gjort några riktlinjer om grundläggande principer som kan utgöra grunden i den första utvecklingen. Här nämns bland annat hur stort utrymme tolkningen bör ha, tolkningens placering och var sändningarna ska finnas. Riktlinjerna finns här: <http://wfdeaf.org/news/resources/guidelines-on-providing-access-to-public-health-information/>

I samband med pandemin har förbundet fångat upp många stora och allvarliga signaler från döva människor. SVT har också vid ett flertal gånger varit inkonsekventa i tillgänglighöret av teckenspråkstolkningarna. I bästa fall syns teckenspråkstolkningen i SVT2. I annat fall på SVT24 men då är det villkorat att sändningen sker efter kl 20:00 för innan dess är tiden reserverad för SVT Barn. Om så är fallet hänvisas döva till SVT Play, där en vild djungel råder och det är väldigt svårt att hitta var sändningen med teckenspråkstolk finns. För att skapa trygghet för döva krävs kontinuitet. Det bästa sättet är precis som WFD rekommenderar – att teckenspråkstolkningen alltid ska synas i broadcast för att vara tillgänglig till flera.

SVT:s nya teknik där teckenspråkstolkning kan visas i tv genom en knapptryckning på fjärrkontrollen och streaming från SVT Play innebär en spännande utveckling. Men här behöver SVT skynda långsamt för att inte bidra till det informativa/digitala utanförskap som den nya tekniken kan innebära för en stor grupp av döva. Det är inte enbart en fråga om ålder och generationer utan också om ekonomiska förutsättningar, tillgång till god internetuppkoppling och teknisk kunskap. Här betonar vi också vikten av att information når målgruppen – hur kommuniceras detta till de människor som ska använda detta?

Vidare anser vi ett tydligt forum för dialog och samråd mellan organisationen och SVT & TV4 saknas. Här kan ett sådant forum lyfta frågor såsom vilka program som ska teckenspråkstolkas och hur en kvalitetssäkring av teckenspråkstolkningen kan uppnås. Vi efterlyser också marknadsundersökningar som kan fånga upp vad den döva målgruppen anser om befintliga teckenspråkstolkningar och vad som önskas.

Vi ser gärna en etablering och spridning av teckenspråkssymbolen i information som kan användas i information om teckenspråkstolkade program. Se <https://www.sdr.org/teckensprak/teckensprakssymbol>

SDR vill också påpeka att döva är olika och det finns även personer med dövblindhet inom vår målgrupp, De behöver anpassningar till sina egna villkor och anpassningarna som önskas är ytterst individuella. Därför ser vi på SDR positivt till olika innovationer och tekniska lösningar för att just tillgodose individernas unika önskemål och behov. En sådan lösning är TeckenPOP, som produktionsbolaget Dramaski tagit fram för teckenspråkstolkade videomaterial på webben. Läs mer på <https://teckenpop.com>

Övriga synpunkter

Det är bra att rapporten lyfter skillnaden mellan teckenspråkstolkning och program på teckenspråk.

Vi saknar någon form av kvalitetsgranskning i program på teckenspråk, då det har inträffat att andra (tal-)språk har dominerat innehållet i program som ska vara på teckenspråk.

Textning av regionala nyheter har länge varit efterlängtad, likaså den automatiska textningen men vi ser att kvaliteten kan behöva utvecklas.

Vi vill även påpeka att Finland troligen har någon form av reglering och krav på teckenspråkstolkade tv-program, vilket inte framgår i rapporten. Utöver YLE nyheter på teckenspråk (motsvarande SVT:s Nyhetstecken) finns det också program med teckenspråkstolkning, både på finskt och finlandsvenskt teckenspråk. Det finns en unikhet med Finland eftersom det finska teckenspråkets ställning är stark utifrån ett lagstiftningsperspektiv. De gör även insatser för att revitalisera det finlandssvenska teckenspråket. För exempel på teckenspråkstolkade tv-program, se <https://arenan.yle.fi/tv/program/tillganglighet>

Sammanfattningsvis är det framförallt två frågor som vi upplever är centrala inför krav på den framtida utformningen av tv-tjänster och tillgänglighet.

- Kontinuitet och kvalitet
- Dialog med och information till organisationer & målgruppen

Med vänliga hälsningar

██████████
Kommunikatör, Sveriges Dövas Riksförbund
██████████